

EDAT MITJANA

a) Poesia trobadoresca

476 d. C.: va caure l'imperi romà d'occident per les invasions dels pobles bàrbars (gremànics, esclaus). La força d'homogeneïtzació de Roma com a fons d'irradiació.

1) Aparició de les llengües romàniques: el llatí es bareja amb les llengües invasores ! Superstrat

!Substrat: llengües abans

del llatí

2) Cristianització: el cristianisme era la religió oficial

del regne. La producció literaria clàssica (religió pagana) es deixa de banda, la producció de textos cultes es concentra amb la tecnologia i la filosofia i es fa amb el llatí.

Les llengües romàniques (s. XII–XIII) es considera– ven llengües de segona.

Gèneres menors: novel·la, teatre, poesia

Excepcions: goigs (peces teatrals amb acompanyament musical de temàtica religiosa)

3) Cort: A Europa s'instaurà un nou sistema d'organitzar el poder! **Feudalisme**.

Els nobles aparèixen en aquesta època de formació (lluites internes)

711: enemic comú amb els cristians! musulmans.

Guerrers/Cavallers que destacaven, que són els que van esdevenint els nobles.

S. X–XI: Croades (expedicions de regnes establerts encaminades a alliberar terra santa en mans dels musulmans.

Aquestes gestes són les que esdevenen els nobles. Les gestes comencen a ser conegudes per la gent.

A les corts allunyades de l'amenaça reial de l'islam es desenvolupa un cert refinament i els nobles afegeixen al seu seguici uns personatges destinats a divertir a la cort (bufó)! Cort d'Occitània.

4) Característiques:

– Poesia cortesana: aparició de la cort, allunya– des del perill dels musulmans

– Classificació: 1.– **Trobar lleu**: lleugera, directa i emotiva.

2.– **Trobar clus**: hermètica i sovint moralitzadora.

3.– **Rima**: consonant (les paraules que rimen acaben amb el mateix so)

*POEMA:

Videyra (Cerverí de Girona)

M No.l prenatz lo fals marit (*no el prengueu el fals marit*)

F Jana delgada (*Jana delicada*)

M No.l prenatz lo fals jurat (*no el prengueu per mentider*)

M que pec es mal ensenyat (*que és un neci i ignorant*)

F Jana delgada (*Jana delicada*)

M No.l punatz mal marit (*no el prengueu el mal marit*)

M que pec es ez adormit (*que és neci i adormit*)

F Jana delgada (*Jana delicada*)

M Que pec es mal ensenyat (*que és neci i ignorant*)

M No sia per cos amat (*no li doneu el vostre amor*)

–Bon trobar: quan s’alternaven els versos mascu– lins (paraula aguda) i versos femenins (paraula plana o esdruixola)

–Gèneres: es diferenciaven per la temàtica.

1.– **Cançó**: composició que expressa amor, i que implica la lloança i la idealització de l’estimada/dama.
(Tòpic: Donna angelicata)

2.– **Sirventés**: implica una temàtica moral, poden ser d’atac moral o de propaganda ideològica.

3.– **Plany** (dolor): lloança d’un personatge mort, expressa el dolor de la mort d’un personatge.

4.– **Pastorel·la**: trobada d’un cavaller o del trobador amb una pastora, és una poesia dialogada.

5.– **Alba**: despertar dels amants que s’han de separar després d’haver passat la nit junts.

Amor cortés: amor dins la cort reflecteix l’esquema social i feudal dins la cort.

Esquema social:

TROBADOR: poeta culte, que crea les seves pròpies obres literàries i les crea a partir d’elements que formen part de la cort (amor, festeig). Llengua romànica. Poesia trobadoresca: no escrita en grec ni llatí.

JOGLAR: transmissor oral, les seves històries anaven amb música, transmetia les obres literàries dels trobadors (analfabetisme del temps i manca de l’impremta)

Tipus:

– **Joglars de gestes:** recitaven peces extenses, batalles...

– **Joglars de lírica:** recitaven peces breus de personatges cultes amb una tonada molt elaborada.

b) Èpica medieval

Èpica: fets extraordinaris protagonitzats per heròis... Els poemes es diuen Cançons de gesta i es dediquen a cantar en vers l'activitat d'uns éssers superiors que tenen com a objectiu recuperar l'honor perdut i el recuperaran mitjançant: – accions nobles

– treballs esforçats

Cançons de gesta

!Contingut: temes com l'honor, amor, fè, pàtria... són valors coneguts pel públic, aquests valors seran defensats pels herois i atacats per l'enemic de l'heroi (bons molt bons i dolents molt dolents). El que conta està basat en un fet real o tradició admesa pel públic i acceptada com a real! cert varisme

!Oral: la més antiga és La chanson de Roland de la que es conserva un manuscrit dels segles XI–XII. Basada amb un fet real: derrota de l'exèrcit franc (778 batalla de Roncesvalles) els que van guanyar eren els gascons i bascs. Varen morir molts cavallers i un va ser Routlandus (francs).

A la cançó els enemics s'han convertit amb sarraïns s'alien amb Ganeló que és l'oncle d'en Roland. Ganaló (dolent) ofés per Roland l'entregarà als sarraïns. L'anècdota de la cançó i el pes de la cançó recau sobre la lluita amb els cristians i els sarraïns.

Origens de la novel·la

Comença a aparèixer quan les cançons de gesta encara són un gènere d'èxit.

S'implica l'adaptació de noves tendències estètiques.

Diferències:

1.– Cançó de gesta: anònima, transmissió oral,

fets coneguts, no hi ha intriga, l'heroi es sacrifica i mor.

2.– Novel·la: autor conegut, no és de transmissió oral, fets ficticis (intriga), el protagonista no es sacrifica.

L'impuls de la novel·la prové de MATÈRIA DE BRETAGNA (la formen narracions relacionades amb el rei Artús, Tristany i Graal)

– Rei Artús o cicle Artúric: el personatge està basat amb un oficial romà que va morir al s. VI i que es va convertir amb heroi llegendari per la mitologia cèltica. Darrera aquesta història hi ha un rerefons polític i és l'exaltació de la monarquia bretona dels anglosaxons.

– Tristany: mitologia catòlica, origen a Escòcia, Irlanda i conta l'història d'un segrest. És un cavaller (Tristany) que ha d'anar a cercar l'amada (Isolda) del seu oncle Marc. Al viatge de tornada cap a casa Tristany beu una poció màgica i s'enamora d'Isolda i els dos fugen però són descoberts i Marc desterra a Tristany i es casa amb Isolda.

(Lai de Maria de França s XII: és una composició en vers d'octosílabs basades amb mites cèltics i bretons)

–Graal: objecte que suministra l'abundància. En el castell del pescador suministra menjar a un vell invàlid i comparèix un seguici format per una llança sagnant, cana– lobres i el graal que porten uns éssers misteriosos invisibles. L'únic personatge que pot descobrir el secret és Percebal. (llegenda pagana però cristianitzada!última cena, es replega en el graal la sang de Jesús crucificat)